

6. 9. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Připravované změny v korporátním právu, aneb posílení možnosti využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností

Vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s využíváním digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností a fungování veřejných rejstříků a dle něhož má být do českého právního řádu implementována tzv. směrnice o digitalizaci (Směrnice EP a Rady (EU) 2019/1151 ze dne 20. června 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností), byl vládou poslanecké sněmovně předán již v únoru 2022.

Původně plánovaná účinnost uvedeného návrhu zákona byla stanovena na 1. července 2022, nicméně návrh zákona dosud neprošel celým schvalovacím procesem. Nejzazší termín pro implementaci směrnice o digitalizaci je pak stanoven na 1. srpna 2023.

Uvedená novela navazuje na již účinnou novelu notářského řádu a odráží se v ní všeobecný současný trend směřující k digitalizaci státní správy, jež se má promítnout i v oblasti korporátního práva, když navrhované změny se dotknou zejména zákona o obchodních korporacích, živnostenského zákona a zákona o veřejných rejstřících.

Cílem směrnice o digitalizaci je dle důvodové zprávy zejména vyšší míra využívání digitálních nástrojů nejen při vytváření kapitálových společností, ale i v průběhu celého jejich životního cyklu, tedy zavedení možnosti plně elektronického vytvoření kapitálových společností včetně možnosti elektronických zápisů údajů do veřejného rejstříku, ukládání listin do sbírky listin plně elektronicky a zřízení poboček v jiných členských státech plně elektronickou formou. Zároveň je zde i tendence k rozšíření údajů, které budou o kapitálových společnostech veřejně a bezplatně přístupné na internetu a stejně tak by měla být umožněna i výměna informací mezi obchodními rejstříky jednotlivých členských států.

Důvodovou zprávou deklarované cíle směrnice o digitalizaci, potažmo navrhovaného znění zákona, by bylo možné považovat za žádoucí stav, kdyby ovšem byly navrhovaným zněním prosazovány. Z našeho úhlu pohledu tomu však ve skutečnosti není. Navrhovaná právní úprava nepřináší pro podnikatelské subjekty v zásadě nic nového, pozitivně využitelného. Deklarovaná elektronizace byla ve značné míře zavedena již zmiňovanou novelou notářského řádu.

Jednou z hlavních novinek ve smyslu uvedeného návrhu zákona je zavedení tzv. evidence vyloučených osob a s tím spojená úprava překážek výkonu funkce člena voleného orgánu obchodní korporace. Dle směrnice o digitalizaci mají všechny členské státy zavést obdobnou evidenci, aby byla možná vzájemná výměna informací o osobách, u nichž je dána překážka výkonu funkce člena voleného orgánu.

Evidence vyloučených osob bude neveřejná a přístup do ní bude mít pouze omezený okruh subjektů,

tj. soudy a notáři a dále také orgány jiných členských států a států EHS (pouze k informaci, zda u osoby existuje překážka výkonu funkce či nikoliv v režimu ano-ne). Evidence vyloučených osob bude propojena s rejstříkem trestů, evidencí přestupků a insolvenčním rejstříkem, proto již nebude pro účely zápisu člena orgánu obchodní korporace nutné předkládat výpis z rejstříku trestů. Nicméně již v současnosti není nutné rejstříkovému soudu výpis z evidence rejstříku trestů dokládat, pakliže zapisovaným jednatelem má být občan České republiky, neboť rejstříkový soud si sám tento výpis z evidence rejstříku trestů zajistí v rámci propojení systémů veřejné správy.

Evidence vyloučených osob je jen jakýmsi dalším nástrojem kontroly ze strany státu, přičemž veškeré údaje o osobách budou zapisovány soudem, případně se budou propisovat prostřednictvím propojení informačních systémů veřejné správy a pro podnikatelské subjekty tedy nebude stanovena žádná ohlašovací či jiná povinnost ve vztahu k zápisu údajů do evidence. Každý však bude moci požádat o vydání výpisu z evidence, případně o potvrzení o tom, že v evidenci nejsou o dané osobě zapsány žádné údaje.

Se vznikem nové evidence vyloučených osob se pojí i navrhovaná změna, dle níž dojde k opuštění vymezení bezúhonnosti podle živnostenského zákona, když překážky výkonu funkce člena voleného orgánu obchodní korporace budou nově definovány přímo v zákoně o obchodních korporacích. V současnosti jsou překážky výkonu funkce vázány na podmínky pro provozování živnosti, ačkoliv v mnoha případech není záměrem obchodní korporace živnostensky podnikat, a proto vazba na překážky výkonu funkce výhradně na podmínky pro zahájení živnostenského podnikání se jeví jako nevyhovující. Dojde tak k rozpojení soukromoprávní a veřejnoprávní roviny v procesu zakládání obchodních korporací, jež se projeví i v postupu při zakládání obchodních korporací. Dosavadní postup, kdy je nutné společnost nejprve založit, následně získat živnostenské oprávnění a až poté požádat o zápis do veřejného rejstříku se dle navrhované právní úpravy opouští a nově si budou moci zakladatelé (resp. členové statutárního orgánu) zvolit, v jaké fázi procesu založení a vzniku právnické osoby živnost ohlásí. Pakliže ale předmětem podnikání obchodní korporace bude živnostenské podnikání, bude tato muset o živnostenské oprávnění požádat nejpozději ve lhůtě jednoho roku od jejího zápisu do rejstříku, v opačném případě ji bude moci soud zrušit, a to z důvodu uvedeném v § 93 písm. b) zákona o obchodních korporacích.

Avizovaným záměrem uvedeného nově zaváděného postupu by mělo být zrychlení celého procesu vzniku obchodní korporace, je však otázkou, zda k němu skutečně v důsledku uvedené změny dojde. Dle našeho názoru ve značném množství případů nikoliv, neboť v případě, že se jedná o obchodní korporaci, jejímž předmětem podnikání je živnostenské podnikání, tak do doby získání živnostenského oprávnění, nemůže taková obchodní korporace vyvíjet činnost a jedná se o „prázdnou“ obchodní korporaci. Stejně tak ve smyslu této změny nedochází například ke zvýhodnění v rovině finanční, neboť poplatek za zápis změny údajů do veřejného rejstříku v souvislosti se získáním živnostenského oprávnění, bude třeba uhradit.

Dalším ulehčením má být ustoupení od požadavku na předložení dokladu prokazujícího právní titul užívání prostor sídla společnosti při podání žádosti o vydání živnostenského oprávnění v případě, že tento doklad byl předložen již k návrhu na zápis do obchodního rejstříku.

Dle nově navrhované úpravy překážek výkonu funkce by jimi měly být zákaz vykonávat funkci uložený pravomocným rozhodnutím orgánu veřejné moci České republiky, jiného členského státu EU nebo státu EHP, rozhodnutím mezinárodní organizace i rozhodnutím orgánu veřejné moci jiného státu a dále i zákaz vykonávat činnost související s podnikáním v oblasti podnikání nebo oboru činnosti, který odpovídá předmětu podnikání nebo činnosti obchodní korporace. Další překážkou výkonu funkce bude pravomocné odsouzení za vybrané trestné činy (především majetkové a hospodářské povahy). Poslední překážkou výkonu funkce pak bude jako dosud úpadková situace osoby, nicméně oproti stávající úpravě je navrhováno ponechat jakožto překážku výkonu funkce

pouze úpadkovou situaci řešenou likvidačním způsobem, tedy konkursem. Do budoucna by tedy úpadek řešený oddlužením již neměl být překážkou pro výkon funkce člena voleného orgánu. Zároveň navrhovaná právní úprava nepřebírá jako překážku neúspěšné skončení insolvenčního řízení v posledních třech letech, když napříště bude osobě ucházející o místo člena voleného orgánu uložena pouze notifikační povinnost o této skutečnosti vůči zakladateli/obchodní korporaci.

Dle návrhu uvedeného zákona by mělo dále dojít k rozšíření informační povinnosti osob, které mají být zvoleny do funkce člena voleného orgánu vůči zakladateli či obchodní korporaci, když tato bude muset informovat o tom, zda je plně svéprávná a zda u ní není dána překážka výkonu funkce, zda zde existují skutečnosti, které by mohly vést ke vzniku překážky výkonu funkce (např. již zahájené soudní řízení) a ze stávající právní úpravy je pak také zachovaná povinnost informovat o tom, zda bylo ohledně majetku této osoby či ohledně majetku právnické osoby, v níž působí či působila v posledních třech letech vedeno insolvenční řízení. Pro splnění informační povinnosti zůstávají zachovány stávající mechanismy a forma tohoto sdělení tak nedozná změn oproti dosavadní právní úpravě.

V zájmu avizovaného zrychlení celého procesu při zakládání obchodních korporací pak má být do § 146 zákona o obchodních korporacích vložen nový odst. 4, dle něhož bude Ministerstvu spravedlnosti uloženo zveřejnit na svých internetových stránkách vzor společenské smlouvy pro plně elektronické vytvoření (minimálně) společnosti s ručením omezeným, když použití takového vzoru bude dobrovolné, nicméně bude spojené s nižší odměnou notáře za sepsání notářského zápisu a s osvobozením od soudního poplatku za zápis společnosti do veřejného rejstříku, což existuje i za současné právní úpravy, jde tedy pouze o užití jiné formulace daného pravidla, když aktuálně je nižší odměna notáře a osvobození od soudního poplatku vázáno na zakladatelské právní jednání o založení společnosti s ručením omezeným, které obsahuje jen povinné náležitosti dle občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích. V zásadě jde tedy jen o formální změny, přičemž z našeho úhlu pohledu bude použitelnost daného vzoru značně omezena a nebude využitelná pro velkou část podnikatelských aktivit, tudíž lze polemizovat o skutečném přínosu z hlediska podnikatelské praxe. Z navrhované změny pak nelze vyvodit ani jakýkoliv přínos s hlediska cenové výhody, když nedochází ani ke snížení nákladů v souvislosti se zakladatelským právním jednáním oproti dosavadní úpravě.

Závěr:

V současné chvíli není jisté, kdy a v jaké konečné podobě bude návrh zákona přijat a kdy nabude účinnosti.

Dle našeho názoru návrh zákona v současném znění ve skutečnosti nepřispívá k naplnění cílů deklarovaných v návrhu jeho důvodové zprávy.

Z logiky věci by měl technický rozvoj a digitalizace vést k usnadnění a zrychlení celé řady procesů, což by bylo nejen v oblasti korporátního práva žádoucí. Bohužel v praxi se ukazuje, že tomu tak být nemusí. Informační systémy a databáze zajišťované a užívané veřejnou správou nejsou vždy efektivní, hospodárné, dostatečně vzájemně propojené a uživatelsky přívětivé. Neustálý nárůst databází, množství shromažďovaných údajů a jejich zpracovávání přináší nemalé náklady a zvyšuje rizika zneužití údajů. Z pohledu právního pak autoři článku obecně postrádají v legislativním procesu dostatečně pečivé posuzování a vážení souladu příslušných návrhů se základními právy a svobodami chráněnými především ústavním pořádkem České republiky.

Mgr. Petr Švadlena,
advokát a partner

Mgr. Žaneta Švecová,

advokátka

PPS advokáti s.r.o.

Velké náměstí 135/19
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2

Fax: +420 495 512 838

e-mail: pps@ppsadvokati.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugovéhoho: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)